

sami zostali prof. Richard Potz (Niemcy) i prof. Juan I. Arrieta (Włochy). Z Polski w skład zarządu weszli: ks. prof. Remigiusz Sobański i ks. prof. Janusz Kowal. Ks. bp Tadeusz Pieronek wszedł w skład Komisji Rewizyjnej.

Miejscem następnego – XIII Kongresu – będzie Wenecja.

Po zakończeniu merytorycznej części Kongresu gospodarze zorganizowali wycieczki, w których pokazali uczestnikom najbardziej atrakcyjne miejsca Libanu: Bejrut, Byblos, podziemne grotty de Jeita i wzgórze Cedry Libanu.

Ks. Mirosław Sitarz

Katedra Kościelnego Prawa Publicznego i Konstytucyjnego KUL

**SPRAWOZDANIE Z SYMPOZJUM
„RECEPCJA VATICANUM II W PRAWIE KANONICZNYM”
Lublin, 20 kwietnia 2005 roku**

W dniu 20 kwietnia 2005 odbyło się sympozjum na Wydziale Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL. Treścią tego sympozjum była problematyka recepcji Vaticanum II w prawie kanonicznym. Sobór Watykański II stanowi ciągle aktualny drogowskaz dla działalności Kościoła. Przyjęcie nauki soborowej jest wyznacznikiem odnowy Kościoła. Przyjęcie zasad soborowych miało się dokonać i dokonuje na płaszczyźnie prawa kanonicznego.

Na problem recepcji Vaticanum II w prawie kanonicznym można spojrzeć w różnych aspektach. Podczas sympozjum zorganizowanego przez Koło Naukowe Kanonistów i Katedrę Historii Źródeł Kościelnego Prawa Polskiego przedstawioną problematykę ukazano w interesującym aspekcie.

W referacie wprowadzającym ks. prof. dr hab. Wojciech Góralski (UKSW) ogólnie zarysował tematykę recepcji doktryny Soboru Watykańskiego II w prawie posoborowym. Proces kodyfikacji, rozpoczęty z inicjatywy papieża Jana XXIII, i poszczególne etapy recepcji nauki Soboru do prawa kościelnego ukazuje współpraca pomiędzy Komisją Kodyfikacyjną a odpowiednimi komisjami Soboru. Komisje Soborowe nie tylko oceniały projekty prac nowego prawa kościelnego, ale także inspirowały zmiany, jakich domaga się Kościół w przyszłym ustawodawstwie. Nauka Soboru Watykańskiego II, zawarta w Konstytucje dogmatycznej o Kościele *Lumen gentium*, jak również w dekretach *Christus Dominus* i *Apostolicam actuositatem* miała być w całości zastosowana w nowym prawie kanonicznym. Nauka Soboru, dotycząca takich spraw, jak rola biskupa diecezjalnego w Kościele partykularnym, relacje biskup–instytuty zakonne, rola i pozycja proboszcza, inkardynacja, ekskardynacja, system beneficjalny, rola i zadania świeckich, miała być uwzględniona przez Komisję

przygotowującą nowe prawo. W trosce o wprowadzenie nauki Soboru Watykańskiego II w życie Ojciec Święty Paweł VI bardzo wyraźnie odwoływał się do nauki Soboru, wydając dokumenty regulujące sprawy Kościoła w duchu nauki soborowej.

Ks. prof. dr hab. Józef Krukowski (WPPKiA KUL) przedstawił referat pt. „Recepcja doktryny Vaticanum II w prawie konkordatowym”. Podkreślając wpływ Soboru Watykańskiego II na relacje państwo–Kościół, prelegent wskazał na zmiany w przedmiocie konkordatów. Po Vaticanum II, dokonując rewizji w konkordatach przedsoborowych, do zapisów konkordatowych wprowadzone zostały soborowe zasady, do których należą: zasada poszanowania wolności religijnej oraz akceptacja zasady niezależności i autonomii Kościoła i państwa, każdego w swoim porządku. Ksiądz Profesor zaakcentował także fakt użyteczności konkordatów w procesie normalizacji stosunków między państwem i Kościołem po soborze. To stwierdzenie ma swoje uzasadnienie w rewizji konkordatów przedsoborowych, jak również w praktyce Stolicy Apostolskiej podpisania nowych konkordatów i umów z krajami postkomunistycznymi, z państwami Afryki, z państwami wyznaniowymi, w których chrześcijanie stanowią mniejszość. Szczególne rodzaje umów i kontaktów Kościół podejmuje z organizacjami międzynarodowymi – z Organizacją Jedności Afrykańskiej oraz z Unią Europejską.

Ks. prof. dr hab. Sławomir Nowosad (Wydział Teologii KUL) w referacie pt. „Przesłanie ekumeniczne Soboru Watykańskiego II” przedstawił rolę Soboru Watykańskiego II w ekumenicznym wymiarze Kościoła. Po Soborze miało miejsce wiele wydarzeń podkreślających dążenia ekumeniczne Kościoła katolickiego, m.in. doszło do wielu spotkań papieża z przedstawicielami innych wspólnot chrześcijańskich, powstały komisje dialogu, których owocem są wspólne dokumenty.

Mocny akcent w nauczaniu soborowym jest postawiony na odpowiedzialność wszystkich wiernych za wspólnotę Kościoła powszechnego, jak i partykularnego. Okazją do zaangażowania szerokiej odpowiedzialności wiernych za Kościół jest udział w synodach. Liczne synody plenarne i partykularne, które odbyły się w tym czasie, potwierdzają trafność nauki Soboru w tej kwestii. Takie synody zwołano także w Kościele polskim.

Ks. prof. dr hab. Stanisław Tymosz (WPPKiA KUL) przedstawił referat na temat „Recepcja nauki soborowej w uchwałach II Polskiego Synodu Plenarnego”. Prelegent ukazał szeroki aspekt aktywności Synodu, podkreślając, że Synod ten był mocno związany nauczaniem Soboru Watykańskiego II. Eklezjologia Soboru i Synodu jest ściśle powiązana. Dokumenty Soboru Watykańskiego II stanowiły także podstawę dla Synodu w takich obszarach nauczania, jak: Małżeństwo i rodzina, Szkoły i uniwersytety; Życie społeczno-gospodarcze; Kościół wobec rzeczywistości politycznej; Ewangelizacja kultury i środków społecznego przekazu; Misyjny advent nowego tysiąclecia; Sól ziemi. Powołanie i posłannictwo świeckich; Kapłaństwo i życie konsekrowane jako wspólnota życia i posługi z Chrystusem; Liturgia Kościoła po soborze Watykańskim II; Posługa charytatywna Kościoła; Świętość. Dar i zadanie; Duszpasterstwo polskie za granicą; Maryja w tajemnicy Chrystusa i Kościoła.

W kolejnych referatach podjęto tematykę synodalnej aktywności Kościoła w niektórych diecezjach polskich. Ksiądz prałat dr Józef Bar (Przemyśl) przedstawił recepcję soborowej nauki o Kościele jako wspólnotcie w pracach i uchwałach Synodu

Archidiecezji Przemyskiej (1995-2000). Prelegent podkreślił zaangażowanie osób świeckich w działalność Synodu. Szeroka dyskusja nad dokumentami Synodu miała miejsce w zespołach parafialnych, jak i dekanalnych. Wprowadzone w formie poprawek propozycje, przygotowane przez Komisję Główną, były później głosowane. Dokumenty Synodu, stosownie do przepisów prawa, zostały zaakceptowane przez metropolitę przemyskiego.

Ks. dr Waldemar Gałązka (Sandomierz) omówił problem recepcji Vaticanum II w synodzie sandomierskim z 1999 roku. Autor ten ukazał koncepcję pracy synodu w odniesieniu do konkretnych dokumentów Soboru. Na szczególne podkreślenie zasługuje aspekt eklezjologii Kościoła partykularnego, życia sakramentalnego, formacji kapłańskiej, aktywności apostołskiej świeckich.

Kolejny blok tematyczny stanowiły referaty dotyczące recepcji nauczania soborowego w realizowaniu przez Kościół zadania uświęcania. Reforma liturgii, zmienione, odnowione obrzędy sprawowania sakramentów świętych stanowią ważny aspekt recepcji rzeczywistości kościelnej do nauczania Soboru Watykańskiego II. Podczas sympozjum ta problematyka została podjęta w różnych aspektach.

Ks. dr Franciszek Nieckarz (Diecezja Zamojsko-Lubaczowska) przedstawił temat: „Recepcja nauki soborowej o małżeństwie i rodzinie w KPK z 1983 roku”. Recepcja nauki soborowej o małżeństwie i rodzinie w KPK (1983) przejawia się w dostrzeżalnej obecności tekstów soborowych – głównie konstytucji duszpasterskiej o Kościele w świecie współczesnym – w regulacjach kodeksowych. Autor zanalizował regulacje kodeksowe, opierając się na tekstach soborowych takich aspektów małżeństwa, jak określenie małżeństwa, przymierze małżeńskie, cele małżeństwa, jego przymioty oraz zgoda małżeńska.

W swoim wystąpieniu ks. prof. dr hab. Edward Górecki (PWT Wrocław) omówił naukę o Eucharystii w Kodeksie Jana Pawła II z 1983 roku. W referacie został uwzględniony aspekt teologiczny i biblijny oraz normatywny sakramentu Eucharystii. Wartość Eucharystii, ujęta w normach kodeksowych, ukazuje Eucharystię przede wszystkim jako: pamiątkę śmierci i zmartwychwstania Jezusa Chrystusa; uwiecznienie Ofiary Krzyża, szczyt i źródło kultu Bożego, szczyt i źródło życia chrześcijańskiego. Ze względu na wartość Eucharystii należy dołożyć wszelkich starań, aby wierni mogli w niej uczestniczyć. To uczestnictwo dotyczy wielu regulowanych w KPK okoliczności: Komunia św. osób chorych lub znajdujących się w niebezpieczeństwie śmierci, złagodzenie postu eucharystycznego czy przygotowanie dzieci do pierwszego przyjęcia Eucharystii i pokuty. Ważnym i godnym podkreślenia aspektem przedstawionym w referacie jest przeżywanie tajemnicy Eucharystii poza Mszą św. przez adorację Najświętszego sakramentu.

W ostatnim referacie, który wygłosił ks. mgr lic. Jacek Jaśkowski (WPPKiA KUL), zostały przedstawione obowiązki proboszcza dotyczące Eucharystii, wynikające z KPK z 1983 roku, w relacji do powierzonych jego opiece wspólnoty parafialnej w aspekcie sprawowania sakramentu Eucharystii. Proboszcz jest zobowiązany zarówno do nauczania o znaczeniu Eucharystii, jak również do jej sprawowania. Sprawowanie tego sakramentu we wspólnocie parafialnej, według prelegenta, dotyczy przygotowania dzieci do przyjęcia pierwszej Komunii św., posługi sakramentalnej chorych oraz całej wspólnoty. W tym obszarze obowiązków proboszcza trzeba także

wskazać czuwanie nad tym, by do Komunii św. przystępowały osoby odpowiednio dysponowane, a nie były dopuszczane osoby będące w karach kościelnych i trwające w jawnym grzechu ciężkim. Autor referatu bardzo szczegółowo przedstawił zadania proboszcza wynikające z dokumentów odnoszących się do roku eucharystycznego. Dotyczą one formacji do przeżywania sakramentu Eucharystii i sprawowania jej zgodnie z obowiązującymi normami.

Zmieniająca się rzeczywistość, w jakiej działa Kościół, wymaga od niego ciągłej aktywności, dostosowania się do zmieniających się warunków. W poszukiwaniu właściwych środków i metod ciągle aktualne są wskazania Soboru Watykańskiego II. Symposium zorganizowane przez katedrę Historii Źródeł Kościelnego Prawa Polskiego oraz Koło Naukowe Kanonistów pokazało, że 40 lat od rozpoczęcia obrad Soboru Watykańskiego II jego wskazania są aktualne dla kształtowania porządku prawnego w Kościele.

Ks. Ambroży Skorupa
Katedra Prawa Instytutów Życia Konsekwowanego
i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego KUL

SPRAWOZDANIE
Z MIĘDZYNARODOWEJ KONFERENCJI NAUKOWEJ
„*FORUM EXTERNUM I FORUM INTERNUM*
W PRAWIE KANONICZNYM.
MIĘDZY PRAWEM A SUMIENIEM”
Lublin, 9-10 maja 2005 roku

Katedry Prawa Instytutów Życia Konsekwowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego oraz Prawa Sakramentów Świętych na Wydziale Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL zorganizowały międzynarodową konferencję naukową na temat: „*Forum externum i forum internum* w prawie kanonicznym. Między prawem a sumieniem”. W konferencji uczestniczyli przedstawiciele różnych ośrodków naukowych, między innymi z Budapesztu, Rzymu, Krakowa oraz Lublina.

Kardynał P. Erdo w swoim referacie pt.: „*Forum internum i forum externum* w prawie kanonicznym” zwrócił uwagę na rzeczywistość Kościoła. Kościół jako wspólnota doczesna i widzialna musi liczyć się z rzeczywistością łaski, która umyka postrzeganiu ludzkiemu. W tym aspekcie należy patrzeć na forum zewnętrzne i wewnętrzne w porządku kościelnym. W obowiązującym prawie kościelnym (KPK 1983 i CCEO 1991) istnieje zgodność odnośnie do sprawowania władzy. Według regulacji kodeksowych władza sprawowana na forum zewnętrznym jest ważna także